

УДК 339.5.053

Бокій О.В., кандидат екон. наук, старший науковий співробітник відділу економічних досліджень, інноваційного провайдингу та зовнішніх зв'язків

Інститут продовольчих ресурсів НААН

E-mail: mkt_inprod_naana@ukr.net

ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПРОДОВОЛЬСТВА З ВИСОКОЮ ДОДАНОЮ ВАРТІСТЮ В УКРАЇНІ

В умовах інтеграції України до Європейського Союзу та глобалізації економіки зростає важливість забезпечення експортного потенціалу країни. Експорт української продовольчої продукції має тенденцію до зростання і впродовж останніх 5 років, у 2016-2020 рр. збільшився на 45% - до 22,2 млрд дол. США. Станом на 2020 р. продовольчий експорт становив понад 45% загального обсягу експорту країни, займаючи перше місце серед галузей економіки. У структурі експорту аграрної продукції найбільшу частку – 53,6% займає продукція рослинного походження, насамперед - зернові культури (9,4 млрд дол. США, 42,4% експорту продовольства). Для порівняння, того ж року було експортовано борошна і круп на суму 0,15 млрд дол. США, що становить 1,6% експорту зернових. Переважно виробляється та експортується продукція із високою доданою вартістю, що зменшує платежі до бюджету, рівень зайнятості населення і експортні надходження. Тому нагальною проблемою є виявлення потенціалу продовольства з високою доданою вартістю.

Україна володіє величезним сировинним потенціалом та за більшістю продукції рослинницької сировини займає найвищі позиції серед експортерів у світі. У 2019/2020 маркетинговому році країна посіла друге місце у рейтингу світових експортерів зернових, у тому числі друге місце за обсягом постачання ячменю, четверте – кукурудзи, п'яте – за пшениці. Країна

займала перше місце у світі з експорту соняшникової олії. Водночас більше 80% експортованої олії – неочищена продукція. Експорт продуктів з м'яса й риби становив у 2020 році лише 22,6 млн дол. США, або 3% експорту сировини – м'яса та їстівних субпродуктів. Позитивну динаміку мав експорт хліба і борошняних кондитерських виробів.

Для зростання експортного потенціалу продовольства з високою доданою вартістю доцільно: у зерновій групі – забезпечити потужності із глибинної переробки пшениці, що дозволить у майбутньому налагодити власне виробництво й експортувати таку цінну продукцію, як протеїн, паростки пшениці, клітковина, тощо. Важливо збільшити частку експорту обробленої олії і продукції відходів соняшника – паливних пелет. У молочній групі – забезпечити виробництво казеїну, сухого молока, дитячого харчування. Для цього у першу чергу необхідно налагодити виробництво якісного молока-сировини. Привабливими для експорту є масло вершкове, молоко та вершки незгущені, маслянка і сквашена продукція. Для експорту вітчизняних сирів необхідно підвищити якість сировини і готової продукції, просувати національні бренди. Запуск потужностей із глибинної переробки кукурудзи дозволить експортувати не лише кукурудзу на зерно, а й готову продукцію – кукурудзяне борошно, крупи; клітковину, консервацію і т. д., а також забезпечити власні підприємства біоетанолом.

UDC 663.63: 631.559: 631.58

Borko Y.P., candidate of agricultural sciences, senior research fellow of the department of Agrosoil science and soil microbiology NSC «Institute of Agriculture NAAS»

Email: yulia_borko@ukr.net

PRODUCTIVE POTENTIAL OF SUGAR BEETS UNDER INTENSIVE AND ECOLOGICAL AGRICULTURE

The productivity potential of sugar beets of yield and sugar content is very high. However, it is used only by 30%. An important factor in increasing the sugar beets productivity is the creation of optimal conditions for increasing the productive biomass of plants, which allows increasing the utilization of photosynthetically active radiation, which, in turn, promotes the formation of high-quality roots.

The work purpose is to investigate the peculiarities of the formation of the sugar beets' productive potential in intensive and biological agrarian systems.

The research has been carried out based on a stationary experiment of NULES of Ukraine

«Agronomic Research Station» in grain and beet crop rotation. Intensive agrarian system (control) provided for the introduction of 1 ha of crop rotation area $N_{92}P_{100}K_{108}$, 12 tons of manure, intensive use of chemical PPP; biological - application of 24 t/ha of organic fertilizers, application of biological PPP. Tillage is differentiated.

The humus content in chernozem typical for intensive agriculture was 4.96%, for organic - 4.85%; total nitrogen - 0.261 and 0.255%; mobile phosphorus – 27.56 and 25.86 mg/kg; metabolic potassium - 88.9 and 78.29 mg/kg; pH_{salt} - 6.98 and 7.08, respectively have been determined. The positive influence of the ecological agrarian system (compared to the intensive one) on the formation of sugar beets